

Östersjöbrief 28: Vad väntar Östersjön nästa år?

Fiskeåret som varit och vad vi ska vara vaksamma på under 2021

Året 2020 har varit speciellt på många sätt, så även för fisket i Östersjön. När vi gick in i 2020 var det med en nollkvot för torskfiske i Östersjön, ett fiske som när det var som störst gav långt över 300 tusen ton torsk per år. Vi såg också att forskarnas varningar om en svag utveckling på flera av de andra stora kommersiella fiskena börjat besannas. Lägg till detta en kraftig ökning av spiggbeståndet (som tycks ha en negativ effekt på förekomsten av rovfisk längs kusterna) så påminns vi ännu en gång om hur känsligt Östersjöns ekosystem är.

Nu är besluten om 2021 års kvoter tagna och vi går in i ytterligare ett år där den totala fiskekvoten för Östersjön minskar och nollkvoten för torsk kvarstår. Då är det extra viktigt att rätt frågor blir uppmärksammade och att vi inte förleds att spilla tid på argument som endast marginellt påverkar Östersjöns fiskbestånd. Det är tveklöst vi människor som påverkar havet mest. Vi tar ut mest fisk, står för merparten av näringsämnen (fosfor och kväve) som övergöder Östersjön och har drivit fram klimatförändringarna. Vi kan inte skylla på skarven, sälen eller spiggen.

Vi ser också tydliga tecken på att förvaltningsmodellen som tillämpats sedan många år (maximum sustainable yield*) inte fungerat för Östersjön. Linsen som förvaltaren använder när de sätter kvoter är för grov. Faktum är att inte ens Havsforskningsrådet ICES, trots att de känner till fakta, väljer att beakta viktig information om fiskarterna i Östersjön. Exempelvis vet vi att det finns flera olika bestånd av sill, några är så olika att det leker under olika delar av året. Att bortse från denna typ av kunskap

gör att fisket potentiellt tar upp fisk som är på väg att reproducera sig - vi fiskar bort kapitalet och försnillar räntan.

Det är lockande att ställa sig frågan – vilket fiske vill vi ha i Östersjön? Frågan speglar den föråldrade synen att havet och dess resurser finns till för oss människor, att förbruka efter eget gottfinnande. Det har inte fungerat. Den korrekta frågan vi ska ställa oss är – vilket fiske tål Östersjön?

Vi måste sätta havsmiljön i centrum. Vi måste värdera hur mycket fisk av en art vi kan ta ut ur ekosystemet utan negativa effekter på andra arter. Förhoppningsvis är en förändring på väg. Frågan är bara om den kommer fort nog.

*Läs mer om maximum sustainable yield [här](#).

Nytt från våra demonstrationsprojekt

I HAVET

ReCod - utsättning av småtorsk i Östersjön

Byggstart på Ar

Nu har ombyggnationen av forskningsstationen Ar på Gotland startat! På Ar genomförs demonstrationsprojektet ReCod som syftar till att undersöka om det går att stärka det utsatta torskbeståndet i östra Östersjön genom att öka antalet småtorskar i havet. Projektet kommer att genomföra försök med utsättningar av torsklarver för att se om, och i vilken omfattning, torsklarverna överlever. Projektet ska också undersöka om torskarna klarar att etablera sig på nya platser och till vilken kostnad det låter sig göras. Om åtgärden är framgångsrik kommer den kunna utgöra mall för framtida stödutsättningar.

[Läs mer om ombyggnationen på Ar här.](#)

Många miljömål - men när ska dom uppfyllas?

Miljöpolitiken är fylld av mål - för innevarande år, nästa år och för kommande generationer. Men hur går det med måluppfyllelsen?

Vi har tidigare skrivit om mål inom fiskepolitiken. I år, 2020, ska EU:s fiske vara hållbart och uppnått god ekologisk status, det har slagits fast i både den gemensamma fiskepolitiken (GFP) och i Havsmiljödirektivet. För Östersjöns del är vi mycket långt från att nå dessa mål. Till exempel rapporterar Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) att många av de viktigaste fiskbestånden inte har uppnått god ekologisk status.

För att lösa problemet med dålig måluppfyllnad, föreslog EU för några år sedan att datumet för när målen skulle ha uppnåtts helt enkelt flyttades fram till 2023. Det är sannolikt inte så de flesta av oss önskar att miljöutmaningarna blir lösta.

Det största miljömålskomplexet för Östersjön heter Baltic Sea Action Plan (BSAP). Den mellanstatliga organisationen HELCOM konstaterar att målet god ekologisk status 2021 inte kommer att uppnås. BSAP har mål för biologisk mångfald, övergödning, gifter och nedskräpning samt aktiviteter till havs.

Hur långt varje land runt Östersjön kommit i att uppnå målen i BSAP finns redovisat i [HELCOM Explorer](#).

Sverige har egna miljömål:

- *Generationsmålet* som pekar ut inriktningen för samhällsomvandlingen.
- *Miljökvalitetsmål* som beskriver det tillstånd miljöarbetet ska leda till.
- *Etappmål*, på väg mot generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

[Läs mer om Sveriges miljömål](#)

Sveriges fyra miljökvalitetsmål som berör Östersjön:

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans och levande kust och skärgård
- Ett rikt växt- och djurliv

Regeringen redovisar i budgetpropositionen hur långt man kommit för de olika etappmålen. Det etappmål som rör Östersjön har inte uppnåtts:

MÅL	ÅR	STATUS
Skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden	2020	 Nås inte

Två utredningar redovisar sitt arbete där det föreslås nya etappmål. Miljömålsberedningen kommer att redovisa sitt tilläggsuppdrag om hav och marina resurser (Dir 2018:44) i början av 2021. Då kan vi antagligen förvänta oss en genomlysning av de marina miljömålen och kanske nya etappmål.

I våras presenterades en utredning för att genom lokala åtgärder uppnå miljökvalitetsmålet "Ingen övergödning".

Utredningens förslag till nya etappmål "Ingen övergödning":

1. Senast 2030 ska alla enskilda avlopp i kust- och sjönära områden vara utrustade med godkänd reningsteknik.
2. Minska andelen mineralgödsel av den totala gödsel användningen till 2030.
3. Öka arealen våtmarker till 2030 så att det motsvarar det behov som pekas ut i vattenförvaltningen.

BalticWaters2030 kommer att följa arbetet med etappmålen. Vi kommer att bidra med resultaten från våra demonstrationsprojekt och vi kommer aktivt att följa upp det politiska arbetet för att nå de

uppsatta målen. Att sätta upp mål är bra, men det är först om de uppnås som Östersjöns miljö förbättras.

Noterat

[Sveriges Radio](#): Gotländskt fiske som går till minkföda fick problem när danska minkar slaktades. Knappast ett fiske som "... förser oss och framtida generationer med hälsosamma livsmedel" som förre landsbygdsministern Sven-Eric Bucht beskrev fisket i Östersjön.

[Regeringen](#): En punkt i januariavtalet handlar om fiske, bland annat bottentrålning. Havs- och vattenmyndighet (HaV) redovisar nu ett uppdrag att stoppa bottentrålning i skyddade områden. BalticWaters2030 anser att bottentrålning borde förbjuds i hela Östersjön. Förslaget är nu på remiss till mars 2021.

Östersjöbrief publiceras av BalticWaters2030 och skickas till politiker, journalister, opinionsbildare och den intresserade allmänheten.

För ytterligare information besök balticwaters2030.org